TARTALOM

László Zsuzsa: *Mindenki kiszolgáltatottjai* (esszé) **2.**
Márton Evelin: *Novemberi spleen* (vezércikk) **3.**
Muszatics Péter: *„Nem a fióknak írok”– beszélgetés Benedek Szabolcs íróval, költővel* (interjú) **4.**
Benedek Szabolcs: *A hamis barátok*; *Az igaz barátok* (vers) **6.**
Novák Valentin: *A farsangi vigasság félbeszakadt…* (próza) **7.**
Olvasatórium 2. – kritikai kerekasztal (Szabó Róbert Csaba: *Pokoltó*) **9.**

Lézengő Ritter

Király Kata Magdolna: *Tömbház*; *24. sz. kódexlap, kompletórium után (harangkongás; tehénbőgés; macskajaj)* (vers) **13.**
Kukucska Szabolcs: *aberráns szomatizáció*; *a kudarc reprezentációja*; *vizsgálódásaink súlyossága* (vers) **14.**
Szilveszter Andrea: *Ösztön* (próza) **15.**
Béres Máté: *Töprengés* (próza) **16.**

Stellárium

Forró-Bathó Eszter-Anna: *A barátkozás lehetőségei* (Narine Abgarjan: *Manyunya*) **18.**

Anton Sterbling: *Város, nyárutón (Temesvár)*; *A tó partvonalai*; *Jéna, időbe veszett emlék* (versek Benő Eszter fordításában) **19.**
Vincze Ferenc: *Johann Lippet emlékének* (esszé) **20.**
Johann Lippet: *Életrajzok*; *Családegyesítés* (prózák Vincze Ferenc fordításában) **20.**

Kinematográf

V. Varga Boglárka: *Mondd el minden állatnak – gondolatok a* Saját erdő *című Nádas-portréfilmről* **22.**

Theátrum

Stan Lilla-Alíz: *Sok hűhó egy koronáért* (Csiky Gergely Állami Magyar Színház: *Macbeth*) **23.**

Kritika

Hermán Dániel: *A tigris, a mókus és a vándorpatkány* (Benedek Szabolcs: *Tényleg szeretem a jalapeñót – és más történetek*) **25.**

Fülszöveg

Böjthe Pál: *A tréfás kedvű író csavaros történetei* (Sebestyén Mihály: *Jodocus Badius boldogtalansága*) **26.**
Böjthe Pál: *A csírázó most* (Fülöp György: *A nagy töredék*) **26.**

Képregény

Csillag István – Vincze Ferenc: *Lippet-montázs* **26.**

Amplitúdó

Jakabffy Tamás: *„Mámája lett lenne…”* **27.**

Artefaktum

Kányádi Iréne: *Ellenállás fadúccal* **28.**

LÁSZLÓ ZSUZSA

Mindenki kiszolgáltatottjai

Először Nádas Péter idejéről, pontosabban idejeiről szerettem volna valamit írni. Olyan jól csengő mondatokat fogalmazgattam magamnak – és írtam fel gyorsan cetlikre, füzetbe, könyvfedelek belsejébe –, mint *művei az idő tudatában és az idő ellenében íródtak*. Nézné, nézné Nádas ezeket a sorokat, és valami olyasmit mondana, hogy ezeket te most jó magasról leszúrtad. Arra gondoltam, hogy majd két Péter szubverzív időtapasztalatát, egy bizonyos Simonét s egy kétezer évvel későbbiét fűzöm egymásba, lássuk, miként szervesülnek. Már el is képzeltem az első bekezdést, az utat fel a Tábor-hegyre, annál is inkább, mert két ilyen helyszín is akad: egy Izráelben, egy pedig Budapesten. Adták volna magukat a szövegrészek: *nem a fényre, nem a felhőre és még csak nem is hangra figyelt, tekintete inkább arra a kavicsra tapadt, amit idáig rugdosott, a kaptató miatt felgyorsult légzésére, hogy mégis egyenletesen szedje, a hónaljánál és tarkóján összegyűlő izzadságcseppekre, ahogy megindulnak lefelé, nem tudja még, csupán sejti, hogy az idő mozdulatlan tó, iszapos a partja, csak nehezen lehet megközelíteni, a sár felcsap, s mire megérkezik valaki, már nincsenek hullámok, se fodrozódás, se redők, csak a tükörsima, sekély…* Péter, na nem az a régi, hanem a miénk nagyjából idáig engedne eljutni. Megcsóválná a fejét, ejnye, egy tisztességes mondat azért mégsem lehet lételmélet. Kérdésemre, hogy akkor mégis mit csináljak, azt válaszolná, hogy a képzelet mellé a tapasztalat is kell. Hogy vállaljam a nyers önismereti igény kitettségét. Induljak el azoktól az élményektől, amik legutóbb hatottak rám. Például attól a kisgyerektől? Mindig a kisgyerektől.

Kezdem tehát – most már másodjára – azzal a majdnem egyéves kisfiúval, aki járni tanul a kolozsvári bölcsészkar előtt. Kezeit emeli, mintha szakítani akarna, gyümölcsöt, felhőt, köteléket, kapaszkodni nem, anyja fél lépéssel előtte, a gyerek visít az örömtől és a félelemtől, talpa alatt vele egyidős levelek, az öröm hangosabb, a rettegés állandó izgalomban tartja, lénye most nem más, mint egymás utáni lépések, amivel mások nyomába ered. Kristóf a Margitszigeten. Látni, hallani, szagolni, érinteni tanul. Keresi azt, amit – jobb híján – családnak nevezünk. Nádas is keresi, novellákban, (család)regényekben, drámákban, esszékben, s hogy nem találja, az nem az ő kudarca, hanem a múlt századé: az utóbbi száz év tanúja annak, hogyan bomlott fel végleg az a polgári életforma, melynek alapját a család mint elsődleges szocializációs közeg és a társadalmi normákat közvetítő egység képezte. Az ezeken a polgári konvenciókon alapuló családmodell Nádas Péter prózavilágában szinte mind diszfunkcionálissá válik. Egyszerűen nem működik, nem működhet. Hiszen az anyák hiányoznak, tátongó űr a helyük, nagynénik vannak, akikhez egyszerre kapcsolódik szexuális túlfűtöttség, érzelmi distancia, barátnői csipkelődés. Pótolnak, de nem helyettesítenek, csupán tovább terhelik a nő(k)höz fűződő viszonyokat. Az apákkal pedig az a baj, hogy Józsefnek hívják őket, a tékozló fiú apját is, csoda-e hát, hogy elment a kisebbik, de nem is Józsefnek, valójában Minósznak és Ábrahámnak nevezik magukat, kezükben kés, előttük az áldozati állat, lassan szuszog, emelkedik-süllyed, emelkedik-süllyed, talán álmodik. Egy eszme, egy korszak, egy gyermek fekszik így kiterítve, s nincs angyal, ami megállíthatná a felemelt kezet.

Aki marad, a valódi kárvallott, az a gyermek, a legnagyobb vesztes, az örök kiszolgáltatott. Az állam intézményeken keresztül igyekszik pótolni a család hiányát: az erőszak, a ki- és megfigyelés, a hatalmi apparátus mikroszintű újratermelése mindez, amiről Ottlik már oly sokat mondott. A kitett üzenőládáknál már csak a csend kétnapos büntető célzatú ritualizálása szörnyűbb. Hiszen Simon Pétert valami nagyon másra tanította az a csodálatos, csodálatos nagyapja a rítusról: család az, akinek nem kell közös nyelve vagy közös szavai legyenek. De mindenképpen közös története van. Az iskolából hazugsággal ellógó kisfiú büntetése, hogy aznap este nem mesélnek neki. És Simon Péter a két barátjával, az elhanyagolt szomszéd gyerekekkel világjátékot játszik, csupán a pozíciók kötöttek, mindegy, ki az ANYA, PAPA, GYEREK, a lényeg, hogy a szülők minden nap estélyre mennek, nincsenek, de amikor vannak, mesélnek: olyan történeteket, amikben semmi didaxis nincs, amik nem